

Služba Skupštine Crne Gore

Istraživački rad:

PARLAMENT - EKSTERNA KOMUNIKACIJA

Podgorica, septembar 2011. god.

Broj: 05/2011.

Datum: septembar 2011.

Priremio: Odsjek za istraživanje, analizu, biblioteku i dokumentaciju

Stavovi sadržani u tekstu ne predstavljaju zvaničan stav Skupštine Crne Gore

Sadržaj

Uvod.....	4
Tabelarni prikaz nalaza istraživanja.....	6
<i>Tabela 1: Strateški pristup i organizacione jedinice u parlamentu koje se bave eksternom komunikacijom</i>	6
<i>Tabela 2: Mehanizmi eksterne komunikacije.....</i>	10
Izvori informacija.....	23

Uvod

Komunikacija predstavlja *conditio sine qua non* ljudskog života i društvenog uređenja. Zapravo, osnovni je društveni proces i funkcionalno nužan preduslov svih društvenih sistema. Prema komunikologu Francu Vregu, komunikacija predstavlja suštinski element čovjekovog sporazumijevanja, saradnje i ukupnog djelovanja u društvu.¹ Tako, komunikacija služi za razmjenu informacija, znanja i iskustava među učesnicima, što je od ključne važnosti za uspjeh, napredovanje i postizanje ciljeva svake institucije. Stoga, mora zauzimati centralno mjesto, jer su upravljanje, ciljevi, planovi i razvoj institucije određeni kvalitetom komunikacije. Osim komunikacije unutar institucije, veoma je značajna komunikacija sa javnošću i drugim organizacijama, odnosno eksterna komunikacija.

Međunarodnim i nacionalnim zakonodavstvom građanima je zagarantovano pravo na slobodan pristup informacijama. Stoga, demokratski parlamenti posvećuju veliku pažnju eksternoj komunikaciji, odnosno nastoje da budu što više transparentni i dostupni javnosti. Kako se navodi u dokumentu „Parlament i demokratija u XXI vijeku”², informisanje javnosti o radu parlamenta nije samo briga nezavisnih medija, već je to i odgovornost samih parlamenata. Tokom nekoliko proteklih godina, parlamenti širom svijeta su uložili velike napore da informišu i edukuju javnost o svojim aktivnostima i privuku njeno interesovanje i pažnju. U tom cilju izrađuju strategije za informisanje javnosti o radu parlamenta i nastoje da tijesno i aktivno sarađuju sa civilnim društvom kako bi pronašli rješenja za probleme s kojima se država suočava i unaprijedili kvalitet zakonodavstva. Takođe, većina parlamenata nastoji da zainteresuje mlade ljude za svoj rad putem obrazovnih aktivnosti na nivou škola, fakulteta i parlamenta. Pored klasičnih mehanizama za komunikaciju sa javnošću (posjete parlamentu, bilteni, televizijski prenos sjednica i sl.), postizanju navedenih ciljeva u velikoj mjeri doprinosi brzi razvoj novih oblika komunikacije, kao što je Internet.

Jedan od važnih ciljeva predviđenih Akcionim planom Skupštine Crne Gore za period od decembra 2010. do novembra 2011. godine je dalje unapređenje transparentnosti rada Skupštine i komunikacije sa javnošću. Kao jedan od koraka na tom putu prikupljene su informacije o načinu definisanja ovog pitanja u drugim parlamentima, koje su potom organizovane, sistematizovane i tabelarno prezentovane u ovom dokumentu.

¹ Zoran Tomić, *Pojam komunikacije*, dostupno na http://www.zorantomic.net/index.php?option=com_content&view=article&id=145:pojam-komunikacije&catid=42:politicko-komuniciranje&Itemid=94

² David Beetham, *Parlament i demokratija u XXI vijeku: Vodič za dobru praksu*, UNDP Srbija i European Agency for Reconstruction, 2008.

Odsjek za istraživanje, analizu, biblioteku i dokumentaciju prikupio je informacije putem ECPRD mreže³, tako što je odgovore na pitanja o eksternoj komunikaciji dostavilo trideset parlamenata: **Austrija** - Österreichisches Parlament, **Belgija** – Senat, **Belgija**- Chamber of Deputies, **Danska** - Folketinget, **Estonija** – Riigikogu, **Evropski parlament** - European Parliament, **Francuska** - Assemblée nationale, **Grčka** - Hellenic parliament, **Holandija** – Tweede Kamer, **Hrvatska** – Hrvatski sabor, **Irska** - Houses of the Oireachtas, **Island** – Althingi, **Italija** - Camera dei deputati, **Izrael** – Knesset, **Finska** – Eduskunta, **Litvanija** – Seimas, **Makedonija** – Sobranie, **Norveška** – Stortinget, **Njemačka** – Bundestag, **Njemačka** – Bundesrat, **Parlamentarna skupština Savjeta Evrope** - Parliamentary Assembly of the Council of Europe, **Poljska** – Senat, **Portugal** - Assembleia da Republica, **Rumunija** – Camera Deputatilor, **Rusija** – Duma, **Slovenija** – Državni zbor, **Španija** – Senate, **Švajcarska** – Federal Assembly, **Švedska** – Riksdag i **Turska** – Grand National Assembly. Osim toga, kao izvor informacija poslužio je rezime navedenih odgovora koji je pripremio Parlament Ujedinjenog Kraljevstva, takođe dostupan na ECPRD mreži.

Varijable na kojima se bazira istraživanje su:

1. Strateški pristup eksternoj komunikaciji i vrste dokumenata koje se bave ovim pitanjem u parlamentu;
2. Organizacione jedinice unutar parlamentarne administracije koje se se bave eksternom komunikacijom;
3. Mehanizmi eksterne komunikacije: aktivnosti za upoznavanje opšte javnosti sa radom parlamenta, obrazovne aktivnosti i moderni mehanizmi eksterne komunikacije.

³ ECPRD Request No. 1294 *Public Engagement by Parliament*, November 2009.

Tabelarni prikaz nalaza istraživanja

Tabela 1: Strateški pristup i organizacione jedinice u parlamentu koje se bave eksternom komunikacijom

ZEMLJA	Strategija ili drugi dokument kojim se definiše eksterna komunikacija	Organizacione jedinice koje se bave eksternom komunikacijom i broj zaposlenih
Austrija - Österreichisches Parlament	Nema zvaničnu komunikacionu strategiju, ali domovi parlamenta imaju zajedničku strategiju za informisanje javnosti.	Služba za informisanje i odnose sa javnošću (10 zaposlenih)
Belgija – Chamber of Deputies	Nema komunikacionu strategiju.	Odsjek za pres (dva zaposlena)
Belgija - Senate	Nije navedeno.	Devet zaposlenih koji se bave pitanjem eksterne komunikacije (odnosi sa medijima i saopštenja za javnost), interne komunikacije (Intranet, interne novine) i aktivnostima i događajima namijenjenim građanima.
Danska - Folketinget	Ima strategiju eksterne komunikacije, kao i dokument kojim se definiše komunikaciona politika Parlamenta. ⁴	Kancelarija za komunikaciju (13 zaposlenih)
Estonija - Riigikogu	Nema strategiju. ⁵	Odjeljenje za pres i informisanje (12 zaposlenih)
Evropski parlament – European parliament	Postoji međuinstitucionalna komunikaciona strategija, koja se odnosi na EU u cjelini, a primjenjuju je Evropski parlament i Evropska komisija. ⁶ Parlament usvaja različite strategije u vezi sa aktivnostima i događajima. ⁷	Generalni direktorat za komunikaciju (614 zaposlenih u različitim sektorima)

⁴ Odsjek za istraživanje, analizu, biblioteku i dokumentaciju raspolaže dokumentima.

⁵ Kolegijum Parlamenta usvojio je glavnu politiku za komunikaciju i informisanje.

⁶ Postoji Međuinstitucionalna grupa za informisanje (*Inter-institutional Group for Information - IGI*), sastavljena od relevantnih predstavnika Komisije, Savjeta i Parlamenta, koja odlučuje o godišnjim komunikacionim prioritetima, definiše smjernice i prioritete, analizira napredak i izrađuje preporuke, a sastaje se najmanje dva puta godišnje.

⁷ Kao primjer navedene su Strategija o evropskim izborima i Strategija za stvaranje Centra za posjetioce. Odsjek za istraživanje, analizu, biblioteku i dokumentaciju raspolaže Strategijom o evropskim izborima.

ZEMLJA	Strategija ili drugi dokument kojim se definiše eksterna komunikacija	Organizacione jedinice koje se bave eksternom komunikacijom i broj zaposlenih
Finska – Eduskunta	Ima komunikacionu i medijsku strategiju.	Kancelarija za informisanje (17 zaposlenih, od kojih je 12 zaduženo za medije i komunikaciju, a pet su vodiči)
Francuska – Assemblee nationale	Nije navedeno.	Odjeljenje za komunikaciju i multimedije, u okviru kojeg funkcionišu četiri jedinice: Jedinica za publikacije; Jedinica za pres (oko 20 zaposlenih); Jedinica za multimediju (10 zaposlenih); Jedinica za institucionalnu komunikaciju (sedam zaposlenih)
Grčka – Hellenic parliament	Ima komunikacionu strategiju, koja se zasniva na portalu Parlamenta, televizijskom kanalu i radio stanici.	Direktorat za komunikaciju
Holandija – Tweede Kamer	Nije navedeno.	Odsjek za komunikaciju
Hrvatska – Hrvatski sabor	Nema zvaničnu komunikacionu strategiju. Odsjek za odnose sa javnošću funkcionise u skladu sa Pravilnikom o javnosti rada Parlamenta i njegovih radnih tijela. ⁸	Odjeljenje za odnose sa javnošću (13 zaposlenih)
Irska - Oireachtas	Ima strategiju. Parlament je prvu Komunikacionu strategiju usvojio 2007. godine. Strategija je zasnovana na tri ključne oblasti aktivnosti: obrazovanje, odnosi sa medijima i marketing i informisanje.	Kancelarija za odnose sa medijima (tri zaposlena)
Island - Althingi	Nije navedeno.	Kancelarija za medije kao dio Odsjeka za odnose sa javnošću
Italija – Camera	Nije navedeno.	Nije navedeno.
Izrael – Knesset	Nije navedeno.	Niz organizacionih jedinica i odjeljenja nadležnih za saradnju sa javnošću na različitim nivoima.

⁸ Pravilnik o javnosti rada Hrvatskog sabora i njegovih radnih tijela dostupan na <http://www.sabor.hr/Default.aspx?art=1923>

ZEMLJA	Strategija ili drugi dokument kojim se definiše eksterna komunikacija	Organizacione jedinice koje se bave eksternom komunikacijom i broj zaposlenih
Litvanija – Seimas	Strategija za odnose sa javnošću je sastavni dio Strategije Službe Parlamenta, koja se ažurira na godišnjem nivou.	Tri organizacione jedinice koje funkcionišu u okviru Odjeljenja za komunikaciju: Jedinica za odnose sa javnošću (14 zaposlenih), Jedinica za prijedloge i predstavke (13 zaposlenih) i Jedinica za istoriju i proslavu parlamentarizma (četiri zaposlena)
Makedonija – Sobranie	Nema komunikacionu strategiju. ⁹	Jedinica za sjednice Parlamenta, odnose sa javnošću i saradnju sa organima državne uprave u okviru Kabineta predsjednika Parlamenta (dva zaposlena) ¹⁰ ; Jedinica za odnose sa javnošću i pripremu statističkog materijala u okviru Odjeljenja za istraživanje, analizu, biblioteku i dokumentaciju (dva zaposlena) ¹¹
Norveška- Stortinget	Ima dokument Pravila o informisanju/Smjernice. ¹²	Odsjek za informisanje
Njemačka - Bundestag	Nema strategiju ili drugi dokument kojim se definiše eksterna komunikacija.	Odjeljenje za pres i komunikaciju (oko 60 zaposlenih) Odjeljenje za odnose sa javnošću (18 zaposlenih)
Njemačka – Bundesrat	Nema zvaničnu komunikacionu strategiju.	Odjeljenje za odnose sa javnošću (13 zaposlenih)
Parlamentarna skupština Savjeta Evrope - Parliamentary Assembly of the Council of Europe	Postoji komunikaciona politika u pisanoj formi, kojom su definisani osnovni principi komunikacije.	Jedinica za komunikaciju (pet zaposlenih)

⁹ Parlament Republike Makedonije pruža javnosti informacije o radu Parlamenta i njegovih radnih tijela u skladu sa Poslovníkom. Osim toga, u skladu sa propisima o unutrašnjem funkcionisanju Parlamenta, predstavnici medija mogu prisustvovati sjednicama Parlamenta i njegovih radnih tijela.

¹⁰ Predviđeno je da Jedinica za sjednice Parlamenta, odnose sa javnošću i saradnju sa organima državne uprave u okviru Kabineta predsjednika Parlamenta ima pet zaposlenih.

¹¹ Predviđeno je da Jedinica za odnose sa javnošću i pripremu statističkog materijala ima šest zaposlenih.

¹² Odsjek za istraživanje, analizu, biblioteku i dokumentaciju raspolaže dokumentom.

ZEMLJA	Strategija ili drugi dokument kojim se definiše eksterna komunikacija	Organizacione jedinice koje se bave eksternom komunikacijom i broj zaposlenih
Poljska – Senat	Nema strategiju.	Jedinica za medije u okviru Kancelarije za odnose sa građanima ¹³ (tri zaposlena); u Kabinetu predsjednika (dva zaposlena nadležna za odnose sa medijima)
Portugal – Assembleia da Republica	Nema zvaničnu komunikacionu strategiju. ¹⁴	Centar za informisanje građana i odnose sa javnošću
Rumunija –Camera Deputaţilor	Ima komunikacionu strategiju.	Odsjek za multimediju u okviru Direktorata za odnose sa javnošću i protokol (13 zaposlenih)
Rusija – Duma	Nije navedeno.	Odjeljenje za odnose sa javnošću i medije
Slovenija – Državni zbor	Nema strategiju. ¹⁵	Kancelarija za odnose sa javnošću (šest zaposlenih)
Španija – Senate	Nema zvaničnu komunikacionu strategiju.	Kancelarija za pres (pet državnih službenika i troje stažista)
Švajcarska – Federal Assembly	Domovi nemaju zvaničnu strategiju, ali na nivou parlamentarne službe postoji komunikaciona strategija i plan za odnose sa javnošću koji se primjenjuje svake godine.	Služba za informisanje i komunikaciju (11 zaposlenih)
Švedska - Riksdagen	Nema zvaničnu strategiju, ali postoji komunikaciona politika i priručnik za kontakt sa medijima, namijenjen Službi Parlamenta.	Odjeljenje za informisanje (oko pet urednika/novinara koji pišu vijesti i kratka saopštenja o odlukama parlamenta; dva sekretara za štampu, u Kabinetu predsjednika i Odjeljenju za infomisanje)
Turska – Grand National Assembly	Nema strategiju. ¹⁶	Direktorat za medije i odnose sa javnošću u okviru Odjeljenja za komunikaciju. Biro za odnose sa medijima (tri zaposlena) i Biro za pres (četiri zaposlena) u okviru Direktorata.

¹³ Kancelarija za odnose sa građanima, osim Jedinice za medije, obuhvata Jedinicu za peticije i korespondenciju (5 zaposlenih), Internet jedinicu (3 zaposlena nadležna za veb sajt), Jedinicu za edukaciju javnosti (4 zaposlena za obrazovne aktivnosti, a 3 za publikacije).

¹⁴ Novim Poslovníkom koji je stupio na snagu 1. septembra 2007. godine utvrđena su nova pravila s ciljem povećanja transparentnosti, što za posljedicu ima unapređenje komunikacije sa građanima.

¹⁵ Odnosi između Državnog zbora i predstavnika medija definisani su dokumentom Uslovi za rad medijskih predstavnika u Državnom zboru, dostupnim na <http://www.dz-rs.si/index.php?id=298#1695>.

¹⁶ Odnosi između parlamenta i medija regulisani su Zakonom o radu predstavnika medija u parlamentu.

Tabela 2: Mehanizmi eksterne komunikacije

ZEMLJA	Mehanizmi eksterne komunikacije		
	Aktivnosti za upoznavanje opšte javnosti sa radom parlamenta	Obrazovne aktivnosti	Moderni alati eksterne komunikacije
Austrija - Österreichisches Parlament	<ul style="list-style-type: none"> • Veb sajt; • Posjete parlamentu; • Centar za posjetioce; • Dan otvorenog parlamenta (26. oktobar). 	<ul style="list-style-type: none"> • Radionice o demokratiji namijenjeni djeci uzrasta od 8 do 14 godina; • Dva puta godišnje održavaju se zasjedanja Parlamenta mladih. 	Ne postoje.
Belgija – Chamber of Deputies	<ul style="list-style-type: none"> • Veb sajt; • Magazin (<i>Magazine Lachambre.be</i>) koji se objavljuje dva puta godišnje, brošure i ostale publikacije; • Dan otvorenog parlamenta (21. jul); • Prenos sjednica preko Interneta; • Dva puta godišnje ručak sa akreditovanim novinarima (drugog utorka u oktobru i nakon Nove godine). 	Saradnja sa nevladinim organizacijama <i>The King Baudouin Foundation</i> i <i>Toemeka Fondation</i> s ciljem edukacije mladih i opšte javnosti (posjete parlamentu, komunikacija sa poslanicima, publikacije, informativni materijal o izborima).	Ne postoje.
Belgija- Senate	<ul style="list-style-type: none"> • Besplatni magazin koji se objavljuje dva puta godišnje; • Veb sajt; • Prenos sjednica preko Interneta; • Film za posjetioce, interaktivni DVD¹⁷; • Veb sajt za mlade. 	<ul style="list-style-type: none"> • Platforma - Demokratija i građanstvo – pokrenuta je 2007. godine s ciljem podizanja svijesti o značaju demokratije i građanstva. Ciljna grupa su nastavnici i učenici uzrasta od 10 do 17 godina; • Debata između senatora i učenika uzrasta od 16 do 17 godina. 	Građani mogu postaviti pitanje u vezi sa aktivnostima parlamenta putem e-maila ili veb sajta.

¹⁷ DVD o funkcionisanju Parlamenta i demokratiji pripremio je parlament u saradnji sa mladima. DVD je dostupan na sajtu parlamenta, a takođe se prosljeđuje školama.

ZEMLJA	Mehanizmi eksterne komunikacije		
	Aktivnosti za upoznavanje opšte javnosti sa radom parlamenta	Obrazovne aktivnosti	Moderni alati eksterne komunikacije
Danska - Folketinget	<ul style="list-style-type: none"> • Veb sajt; • Televizijski kanal; • Prenos sjednica preko Interneta; • Kulturno veče kojem prisustvuje oko 12.000 ljudi; • Centar za posjetioce. 	<ul style="list-style-type: none"> • „Političar na dan” – aktivnost u kojoj godišnje učestvuje 9.000 učenika a sastoji se u simulaciji zasijedanja; • Parlament mladih – prijedloge zakona razmatra 6.000 učenika; • Materijal o radu parlamenta koji se prosljeđuje školama i kursevi za prosvjetne radnike. 	<p>Predviđeno je da na novom veb sajtu stalna radna tijela imaju blog gdje javnost može komentarisati prijedloge zakona.</p>
Estonija - Riigikogu	<ul style="list-style-type: none"> • Veb sajt; • Elektronska arhiva; • Prenos sjednica preko Interneta; Dani za informisanje o Parlamentu i dani okruga (<i>county days</i>) koji imaju za cilj da uključe lokalne vlasti u zakonodavni proces; • Otvorene sjednice parlamentarnih odbora; • Sastanci poslanika sa biračima; • Pokretanje novog informativnog centra, gdje će se održavati konferencije, seminari i tematski dani, dnevne posjete, izložbe; • Publikacije u vezi sa radom i istorijatom parlamenta; • Posjete Parlamentu; • Dan otvorenog parlamenta (23. april); • Parlamentarne novine. 	<ul style="list-style-type: none"> • "Minu Riik" – projekat “Moj položaj” namijenjen školama sa nastavom na ruskom jeziku da bi djeca koja ih pohađaju bolje razumjela rad parlamenta; • Dječji parlament zasijeda dva puta godišnje, a mladi jednom godišnje simuliraju zasijedanje Evropskog parlamenta. 	<ul style="list-style-type: none"> • Prenos sjednica radnih tijela preko Interneta; • Predviđena je veća upotreba društvenih mreža <i>Facebook</i> i <i>Twitter</i>.

ZEMLJA	Mehanizmi eksterne komunikacije		
	Aktivnosti za upoznavanje opšte javnosti sa radom parlamenta	Obrazovne aktivnosti	Moderni alati eksterne komunikacije
Evropski parlament – European Parliament	<ul style="list-style-type: none"> • Veb sajt; • Europarl TV na Internetu; • Centar za posjetioce; • Inicijativa <i>Cinema Prize Lux to European Cinema</i>; • Posjete Parlamentu. 	<ul style="list-style-type: none"> • Stažiranje u Evropskom parlamentu i studijske posjete; • Kancelarija za informisanje; • Nagrada za mlade Karlo Veliki; • Program Euroscola namijenjen srednjoškolicima iz različitih zemalja. 	<ul style="list-style-type: none"> • Parlament koristi društvene mreže kao što su <i>My space, Twitter, Youtube</i>;¹⁸ • E-Agora - <i>online</i> forum koji okuplja poslanike i predstavnike civilnog društva s ciljem diskutovanja o važnim pitanjima za taj dan;¹⁹ • E-sluzba za pitanja građana.²⁰
Finska – Eduskunta	<ul style="list-style-type: none"> • Veb sajt; • Posjete Parlamentu; • Centar za posjetioce; • Otvoreni parlament (uglavnom svake druge godine); • Prisustvo predstavnika Parlamenta na sajmovima širom zemlje; • Strategija za korišćenje društvenih mreža; • Četvorodnevni kurs za novinare koji je organizovan tako da 35 do 40 novinara prisustvuje svakoj sjednici Parlamenta. 	<ul style="list-style-type: none"> • Obrazovni materijali za prosvjetne radnike; • Svake druge godine jednodnevni Parlament mladih; • Susreti sa poslanicima. 	Nije navedeno.

¹⁸<http://www.myspace.com/europeanparliament>

<http://twitter.com/>

http://www.flickr.com/photos/european_parliament/

<http://www.youtube.com/EuropeanParliament>

¹⁹ Program stavlja naglasak na internet kao sredstvo koje povezuje ljude kako bi raspravljali o pitanjima od zajedničkog interesa i forum koji se koristi kao mehanizam za širenje materijala, istraživanja, itd. <http://www.europarl.europa.eu/parliament/public/staticDisplay.do?language=EN&id=70>

²⁰ <http://www.europarl.europa.eu/parliament/public/staticDisplay.do?language=EN&id=48>

ZEMLJA	Mehanizmi eksterne komunikacije		
	Aktivnosti za upoznavanje opšte javnosti sa radom parlamenta	Obrazovne aktivnosti	Moderni alati eksterne komunikacije
Francuska – Assemblée nationale	<ul style="list-style-type: none"> • Veb sajt; • Publikacije, izložbe, organizovane posjete, odgovori na pitanja građana putem telefona i e-maila; • Parlamentarni TV kanal. 	<ul style="list-style-type: none"> • Dječji parlament, u kojem učestvuje 577 učenika završnih razreda osnovne škole. Zasijedanje se održava jedne subote u junu, pri čemu deset izabranih prijedloga zakona razmatraju učenici u stalnom odboru, na čijem čelu je poslanik. Potom se biraju tri prijedloga zakona i o njima se glasa na plenumu; • Knjige namijenjene djeci, kao što je strip „Posjetio sam Parlament”. 	Nije navedeno.
Grčka – Hellenic parliament	<ul style="list-style-type: none"> • Veb sajt; • TV i radio koji se emituje preko Interneta; • Dani otvorenog parlamenta. 	<ul style="list-style-type: none"> • Parlament mladih namijenjen tinejdžerima uzrasta od 15 do 18 godina; • Školske posjete; • Radionice o demokratiji namijenjene mladim ljudima. 	Ne postoje.
Holandija – Tweede Kamer	<ul style="list-style-type: none"> • Veb sajt; • Publikacije, audio-vizuelni sadržaji, izložbe; • Posjete Parlametu. 	Obrazovni materijali.	Nije navedeno.
Hrvatska – Hrvatski sabor	<ul style="list-style-type: none"> • Veb sajt; • Prenos sjednica; • Produkcija vizuelnog i audio materijala o ulozi i istoriji Parlamenta; • Centar za posjetioce (uključuje npr. razgovor sa poslanicima), direktan kontakt sa građanima putem telefona i e-maila; • Program "Ja sam volonter u Hrvatskom saboru", gdje obični građani imaju priliku da rade u javnom interesu. 	Posjete srednjoškolaca i studenata.	Ne postoji e-demokratija. No, poslanici koriste društvene mreže.

ZEMLJA	Mehanizmi eksterne komunikacije		
	Aktivnosti za upoznavanje opšte javnosti sa radom parlamenta	Obrazovne aktivnosti	Moderni alati eksterne komunikacije
Irska - Oireachtas	<ul style="list-style-type: none"> • Veb sajt; • Događaji namijenjeni informisanju javnosti; • 12 ljudi angažovanih za informisanje javnosti na regionalnom nivou. 	<ul style="list-style-type: none"> • Obrazovni program od 2007. godine. Ciljna grupa su srednjoškolci uzrasta od 14 do 15 godina; • Radionice u školama gdje učestvuju poslanici. 	Novi veb sajt obuhvata virtuelnu posjetu Parlamentu, <i>online</i> rezervisanje posjeta, preuzimanje publikacija.
Island - Althingi	<ul style="list-style-type: none"> • Veb sajt; • TV kanal; • Posjete Parlamentu radnim danima; • Prenos sjednica preko Interneta; • Brošura o ulozi i istoriji Parlamenta dostupna na sajtu.²¹ 	<ul style="list-style-type: none"> • Strategija za saradnju sa školama; • Školski parlament - Skolathing – pruža mladim ljudima uzrasta od 14 do 16 godina uvid u interakciju događaja u društvu, javnom mnjenju, donošenju političkih odluka i radu parlamenta; • Posebna internet stranica na sajtu Parlamenta namijenjena učenicima osnovnih škola u cilju informisanja o radu Parlamenta.²² 	Nije navedeno.
Italija – Camera	<ul style="list-style-type: none"> • Veb sajt; • Dani otvorenog parlamenta (prva subota svakog mjeseca). • Informisanje javnost o radu Parlamenta putem telefona; 	<ul style="list-style-type: none"> • Dvodnevni kurs (<i>Montecitorio Training Day</i>) za srednjoškolce u okviru kojeg imaju priliku da prisustvuju sjednicama, upoznaju se i razgovaraju sa poslanicima; • Program „Lekcije o ustavu” (<i>Lessons on the constitution</i>) namijenjen je studentima koji imaju priliku da predstave inovativne projekte u vezi sa italijanskim Ustavom i ulogom Parlamenta; • Posjete studenta Parlamentu. 	Nije navedeno.

²¹ Dostupna na http://www.althingi.is/pdf/Althingi2008_english.pdf

²² Dostupna na <http://www.ungmennavefur.is/umv/>

ZEMLJE	Mehanizmi eksterne komunikacije		
	Aktivnosti za upoznavanje opšte javnosti sa radom parlamenta	Obrazovne aktivnosti	Moderni alati eksterne komunikacije
Izrael – Knesset	<ul style="list-style-type: none"> • Veb sajt; • PR parlamenta; • TV kanal; Organizovane posjete na hebrejskom, engleskom, francuskom, njemačkom, španskom, arapskom i amharskom jeziku (jezik Etiopljana) za odrasle, mlade, vojnike, nove imigrante, manjine i osobe sa posebnim potrebama;²³ • Organizovanje zvaničnih ceremonija i događaja. 	Odjeljenje za obrazovanje u oblasti demokratije zaduženo je za aktivnosti namijenjene djeci i mladima, uključujući manjine i nove imigrante. Aktivnosti obuhvataju prisustvo sjednicama, susrete sa poslanicima, uvid u rad Parlamenta.	Nije navedeno.
Litvanija – Seimas	<ul style="list-style-type: none"> • Veb sajt; • Nedjeljna TV emisija - "<i>Seimas</i> - uživo" gdje se analizira rad <i>Seimasa</i>; • Tematski sastanci sa različitim grupama (nastavnici, studenti i sl); • Organizovane posjete Parlamentu na dnevnoj osnovi; • Publikacije; • Sati otvorenog parlamenta, svake sedmice, kada javnost ima priliku da posjeti izložbe u galeriji Parlamenta (poslanici mogu predložiti Odjeljenju za odnose sa javnošću teme za izložbe); • Generalni sekretar <i>Seimasa</i> se susreće sa grupama građana kako bi se upoznao sa njihovim problemima, a zatim formirao zvaničan stav Kancelarije <i>Seimasa</i> o pitanjima koja su značajna za javnost. 	Obrazovni materijal za srednje škole; Specijalne publikacije o aktivnostima Parlamenta namijenjene djeci i mladima.	Mogućnost postavljanja direktnih pitanja poslanicima putem sajta, tokom <i>live streaming</i> konferencije za štampu.

²³ Odsjek za organizovane posjete i obrazovanje nadležan je za organizovanje posjeta Parlamentu i usavršavanje zaposlenih.

ZEMLJA	Mehanizmi eksterne komunikacije		
	Aktivnosti za upoznavanje opšte javnosti sa radom parlamenta	Obrazovne aktivnosti	Moderni alati eksterne komunikacije
Makedonija – Sobranie	<ul style="list-style-type: none"> • Parlamentarni kanal; • Organizovane posjete, na dnevnom nivou; • Dani otvorenog parlamenta dva puta godišnje; • Emitovanje sjednica preko Interneta; • Sastanci sa predsjednikom Parlamenta svakog drugog utorka i četvrtka u mjesecu, ukoliko građani upute prijedlog ili sugestiju predsjedniku. 	Nije navedeno.	<ul style="list-style-type: none"> • E-parlament u razvoju; • Građani imaju mogućnost da putem rubrika “Pitajte poslanka”, “Pitajte predsjednika” “Službe za kontakt sa građanima” dostupnih na veb sajtu Parlamenta, postavite pitanje, podnesu žalbu, daju komentare i prijedloge.
Norveška- Stortinget	<ul style="list-style-type: none"> • Odgovori na pitanja građana putem telefona, faxesa i e-maila; • Slobodan pristup dokumentima i materijalima; • Brošure, knjige, DVD; • Organizovane posjete. 	<ul style="list-style-type: none"> • Kursevi za nastavnike; • Dva interaktivna centra za učenje i sticanje iskustva: “2050 –Izbor je vaš” i “MiniTing“ koji sadrži sale za sastanke radnih tijela i opremljen je TV studiom. Ciljna grupa su mladi uzrasta od 16 do 19 godina - godišnje oko 6.000 mladih uzme učešće u ovom program. 	<ul style="list-style-type: none"> • Mogućnost preuzimanja video klipova sa sajta (npr. govori poslanika); • Građani imaju uvid u sve faze zakonodavne procedure za dati prijedlog zakona na sajtu; • E-forumi i društvene mreže (<i>Twitter</i>).
Njemačka – Bundestag	<ul style="list-style-type: none"> • Veb sajt koji sadrži internet stranice namijenjene mladima²⁴ i djeci²⁵; • TV kanal; • Specijalni servis za izvještavanje o individualnim aktivnostima radnih tijela; • <i>Das Parlament</i> - nedeljni bilten u elektronskoj i štampanoj formi čiji je cilj informisanje o zakonodavnom procesu; • Brošure, DVD; 	<ul style="list-style-type: none"> • Seminari za učenike 13 –e godine školovanja, kojima prisustvuju poslanici iz svih parlamentarnih grupa. • Projekat <i>Dječiji dani</i> namijenjen djeci od 6 do 14 godina koji se sastoji od posjeta Parlamentu; 	<ul style="list-style-type: none"> • <i>Online</i> peticije; • <i>Online</i> rasprave.

²⁴ www.mitmischen.de

²⁵ www.kuppekucker.de

ZEMLJA	Mehanizmi eksterne komunikacije		
	Aktivnosti za upoznavanje opšte javnosti sa radom parlamenta	Obrazovne aktivnosti	Moderni alati eksterne komunikacije
Njemačka – Bundestag	<ul style="list-style-type: none"> • Centar za posjetioce; • Dani otvorenih vrata; • Organizovane posjete; • Tri puta godišnje poslanici mogu pozvati u studijsku posjetu grupu od 50 građana zainteresovanih za politiku; • Seminari za novinare; • Izložbe; • Učestvovanje zvaničnika Parlamenta na 10-12 sajмова svake godine. 	<ul style="list-style-type: none"> • Igra “Upoznavanje sa parlamentarnom demokratijom” namijena srednjoškolicima 10-e godine školovanja s ciljem upoznavanja zakonodavnog procesa; • Jednom godišnje se organizuje događaj “Mladi i Parlament” koji uključuje simulaciju zakonodavnog procesa 300 učesnika u vezi sa četiri prijedloga zakona.²⁶ 	
Njemačka – Bundesrat	<ul style="list-style-type: none"> • Veb sajt; • Saopštenja za javnost; • Bilten, informativni materijal o radu Parlamenta; Predstavljanje Bundesrata tokom javnih događaja poput „Tag der deutschen Einheit” (Dan ujedinjenja Njemačke) i „dani otvorenih vrata”; • Predstavljanje Bundesrata na <i>Didacti</i>, najvećem Evropskom sajmu obrazovanja; • Jedinica za posjetioce u okviru Bundesrata organizuje posjete i simulacije za studentske grupe. 	Niz publikacija namijenjenih mladima i djeci koje se koriste kao informativni materijal u školama.	Ne postoje.
Parlamentarna skupština Savjeta Evrope – Parliamentary Assembly of the Council of Europe	<ul style="list-style-type: none"> • Veb sajt (<i>live streaming</i>, audio vizuelni sadržaji); • Saradnja sa nacionalnim parlamentima, naročito njihovim pres službama, NVO i civilnim društvom, kampanje, saradnja sa predstavništvima Savjeta Evrope; 	<ul style="list-style-type: none"> • Organizovanje <i>briefing</i> programa za zaposlene u službama nacionalnih parlamenta i druge grupe zainteresovane za rad Skupštine; • Redovna predavanja o funkcionisanju Skupštine grupama posjetilaca (novinari, pravnici, studenti). 	Društvene mreže (<i>Wikipedia, Youtube, Twitter</i>).

²⁶Odsjek za analizu, istraživanje, biblioteku i dokumentaciju raspolaže dokumentom Funkcionisanje Centra za posjetioce.

ZEMLJA	Mehanizmi eksterne komunikacije		
	Aktivnosti za upoznavanje opšte javnosti sa radom parlamenta	Obrazovne aktivnosti	Moderni alati eksterne komunikacije
Poljska – Senat	<ul style="list-style-type: none"> • Veb sajt; • Saradnja sa medijima (učesće u pripremi TV i radio programa o radu parlamenta); • Organizovane posjete; • Obrazovne aktivnosti za tinejdžere i odrasle u vezi sa izbornim sistemima, zakonodavnim procesom, obavezama i pravima parlamentaraca; • Takmičenja; • Dani otvorenog parlamenta; • Izložbe; • Publikacije; • Parlamentarni tim za saradnju sa NVO na čelu sa predsjednikom Parlamenta koji se redovno sastaje sa predstavnicima NVO u cilju rasprave o različitim pitanjima rada NVO sektora; • Posjete osoba sa posebnim potrebama. 	<ul style="list-style-type: none"> • Predavanje iz „istorije”, kojem prisustvuje oko 1.000 učenika svake godine. Oblače kostime iz 15. vijeka i igraju uloge senatora; • Seminar “Dan u Parlamentu” namijenjen osamnaestogodišnjacima s ciljem upoznavanja sa zakonodavnim procesom, praćenja zasijedanja i upoznavanja sa poslanikom; • Simulacija sjednica za specijalne grupe (nastavnike, ponekad učenike);²⁷ • Takmičenje u znanju o Parlamentu za srednjoškolce; • Izložbe (oko 20 godišnje). 	E-forum u razvoju.

²⁷ Događaj se odvija u plenarnoj sali, pri čemu učesnici biraju predsjedavajućeg, rade u dva odbora, a nakon toga raspravljaju i glasaju o prijedlogu. Godišnje se održe jedna ili dvije takve simulacije.

ZEMLJA	Mehanizmi eksterne komunikacije		
	Aktivnosti za upoznavanje opšte javnosti sa radom parlamenta	Obrazovne aktivnosti	Moderni alati eksterne komunikacije
Portugal – Asembleia da Republica	<ul style="list-style-type: none"> • Veb sajt; • Komunikacija sa medijima; • Konferencije na kojima učestvuju građani; • Posjete članova radnih tijela određenim regionima u cilju direktnog uvida u probleme građana; • Posebne veb stranice na Internetu za značajne prijedloge zakona; • Kontakt sa građanima lično, putem telefona, faksa i e-maila; • Organizovane posjete (od 9 do 17 h, svim danima, osim kada Parlament zasijeda); • Muzički koncerti, pozorišne predstave, izložbe; • Odbor za poslove Evropske unije 2007. i 2008. godine organizovao je konferenciju o izazovima sa kojima će se Evropa suočavati u budućnosti; • Predsjednik Parlamenta 2009. godine organizovao je modnu reviju posvećenu ženama oboljelim od kancera, koje su na hemoterapiji. 	<p>Program „Parlament mladih”²⁸, namijenjen grupama uzrasta od 10 do 15 i 15 do 18 godina, što uključuje rasprave u školi, zatim sastanke na nivou izborne jedinice i zasjedanja mladih u zgradi Parlamenta. Mladi „poslanici“ usvajaju rezoluciju, uz iznošenje prijedloga u vezi sa temom rasprave, nakon čega Odbor za obrazovanje prosljeđuje rezoluciju članovima Vlade s ciljem implementacije.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • E-forumi; • Pojedini poslanici imaju blog ili sopstvenu Internet stranicu; • <i>Onlajn</i> peticije; • Virtuelna posjeta zgrade Parlamenta²⁹.

²⁸ The [Young People's Parliament programme](#)

²⁹ Dostupno na: http://app.parlamento.pt/visita/visita_virtual/index.html

ZEMLJA	Mehanizmi eksterne komunikacije		
	Aktivnosti za upoznavanje opšte javnosti sa radom parlamenta	Obrazovne aktivnosti	Moderni alati eksterne komunikacije
Rumunija – Camera Deputaților	<ul style="list-style-type: none"> • Veb sajt; • Plenarne sjednice dostupne preko Interneta; • Organizovane posjete; • Odsjek za multimedije vrši sintezu aktivnosti poslanika za svaku nedjelju, a potom putem e-mail-a prosljeđuje zainteresovanim stranama; • Bilten Parlamenta u elektronskoj formi se, takođe, šalje ambasadama Rumunije u inostranstvu; • Dani otvorenog parlamenta. 	<ul style="list-style-type: none"> • Obrazovni program, namijenjen djeci i mladima (osnovna i srednja škola): dva puta nedjeljno edukativne posjete koje se sastoje od „predavanja o demokratiji” tokom kojih se prenose informacije o funkcionisanju parlamenta, poslanicima i zakonodavnoj proceduri; • Rasprave, sastanci sa poslanicima, predavanja, kulturne aktivnosti, takmičenja namijenjena djeci i mladima. 	E-forum.
Rusija – Duma	<ul style="list-style-type: none"> • Parlament učestvuje u pripremi konferencija i ostalih događaja, radio-televizijskog programa (TV emisija „Sat posvećen parlamentu” i radio emisija „Nedjelja u Parlamentu”), video materijala i ostalih materijala o aktivnostima parlamenta; • Organizovane posjete; • Virtuelna posjeta parlamentu; • Emitovanje zasijedanja na Internetu; • Novine (<i>Парламентская газета</i>). 	Virtuelna posjeta parlamentu, namijenjena edukaciji mladih posjetilaca: „Kako se donosi zakon”. ³⁰	Nije navedeno.

³⁰ Dostupno na: <http://www.duma.gov.ru/about/tour/law/>

ZEMLJA	Mehanizmi eksterne komunikacije		
	Aktivnosti za upoznavanje opšte javnosti sa radom parlamenta	Obrazovne aktivnosti	Moderni alati eksterne komunikacije
Slovenija – Državni zbor	<ul style="list-style-type: none"> • Veb sajt; • Parlamentarni kanal; • Prenos sjednica preko Interneta; • Publikacije, konferencije za štampu i saopštenja za javnost; • Organizovane posjete (radnim danima između 9 i 15 h) i dani otvorenih vrata (svake druge subote u 9, 10 i 11 h); • Mogućnost praćenja sjednice sa balkona u plenarnoj sali; • Organizovanje konferencija i događaja u velikoj plenarnoj sali; • Projekat „Žetva znanja” (<i>Harvest of Knowledge</i>), koji se organizuje prije svake redovne sjednice Državnog zbora (jednom mjesečno), pri čemu slovenački stručnjaci iz različitih oblasti drže jednočasovno predavanje poslanicima i javnosti; • Javne rasprave; • Izložbe, ceremonije. 	<ul style="list-style-type: none"> • Svake godine za studente sa različitih fakulteta organizuje se simulacija zakonodavne procedure u plenarnoj sali. Takođe, predstavnici dječjeg parlamenta raspravljaju o pitanjima u interesu mladih; • Saradnja sa studentima novinarstva i komunikacionih tehnologija koji, pod mentorstvom profesora, analiziraju postojeći veb sajt i predlažu poboljšanja istog. 	<ul style="list-style-type: none"> • Javnost ima mogućnost direktnog kontakta sa poslanicima putem veb sajta; • E-mail adresa za pitanja građana; • E-forum; • Blogovi poslanika.
Španija – Senate	<ul style="list-style-type: none"> • Veb sajt; • Dani otvorenog parlamenta (tri dana godišnje); • Organizovane posjete. 	Nije navedeno.	Nije navedeno.
Švajcarska – Federal Assembly	<ul style="list-style-type: none"> • Organizovane posjete; • Dani otvorenog parlamenta; • Publikacije; • Izložbe. 	<ul style="list-style-type: none"> • Obrazovni materijal; • Inicijativa saradnje sa školama u Bernu, koja se sastoji od predavanja o političkim naukama i parlamentarne rasprave. 	Uvođenje e-demokratije u proces razmatranja.

ZEMLJA	Mehanizmi eksterne komunikacije		
	Aktivnosti za upoznavanje opšte javnosti sa radom parlamenta	Obrazovne aktivnosti	Moderni alati eksterne komunikacije
Švedska - Riksdagen	<ul style="list-style-type: none"> • Veb sajt; • TV kanal; • Dan otvorenog parlamenta (dva puta godišnje); • „Info spots” dostupni u gradskim bibliotekama u četiri grada, s ciljem širenja informacija o radu Parlamenta u ostalim djelovima zemlje; • Kratki filmovi, publikacije i ostali informativni materijal. 	<ul style="list-style-type: none"> • Četiri besplatna kursa godišnje za nastavnike političkih nauka u srednjim školama; • Program „Radionica iz oblasti demokratije”³¹ za učenike 7-9 razreda – više puta nedjeljno, što obuhvata aktivno učenje, simuliranje zasijedanja s ciljem da se učenici upoznaju sa Parlamentom; • Posjeta Trezoru demokratije (<i>Democracy Vault</i>) iz 13 vijeka i izložbe; • Organizovane posjete školskih grupa; • Parlament mladih, koji uključuje simulaciju zasijedanja. 	Ne postoje.
Turska – Grand National Assembly	<ul style="list-style-type: none"> • Veb sajt; • Parlamentarne novine (<i>Meclis Haber</i>); • TV kanal. 	Parlament mladih, kao i Projekat u oblasti obrazovanja o demokratiji ³² (u saradnji sa Ministarstvom za nacionalno obrazovanje) pomažu djeci da razviju demokratske vještine. Učenici prvo bivaju izabrani u lokalni školski parlament, a potom u školski parlament na nacionalnom nivou.	Ne postoje.

³¹ Odsjek za istraživanje, analizu, biblioteku i dokumentaciju raspolaže dokumentom.

³² Više informacija dostupno na: <http://ttkb.meb.gov.tr/okulmeclisleri/index.html>

Izvori informacija

1. *An Information and Communication Strategy for the 2009 European Elections*, European Parliament;
2. David, Beetham, *Parlament i demokratija u XXI vijeku: Vodič za dobru praksu*, UNDP Srbija i European Agency for Reconstruction, 2008;
3. ECPRD Request No. 1294 *Public Engagement by Parliament*, November 2009;
4. *Guidelines for Information Activities Carried out by the Storting Administration* (the Norwegian Parliament), June 2001;
5. *Rules Governing the Reception of Groups of Visitors and the Euroscola and Euromed-Scola Programmes*, European Parliament, 16 December 2002;
6. *Rules Governing the Reception of Groups of Visitors and the Euroscola and Euromed-Scola Programmes*, European Parliament, 16 December 2002;
7. *Rules Governing the Use of Parliament's Premises by Outside Bodies*, European Parliament, 14 March 2000;
8. *The Democracy Workshop*, Parliament of Sweden, 2006;
9. *The Work of the Visitors' Service*, Bundestag;
10. Zoran, Tomić, *Pojam komunikacije*, 2009. godina, dostupno na:
http://www.zorantomic.net/index.php?option=com_content&view=article&id=145:pojam-komunikacije&catid=42:politicko-komuniciranje&Itemid=94